

ความกลมกลืนระหว่างหลักฮวงจุ้ยกับหลักสถาปัตยกรรม : การศึกษามิติทางวัฒนธรรม ของการออกแบบและจัดวางประตูในบริบทไทย

จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ พิมพ์ชนก ผ่องแผ้ว และปิยนุช ทองดั่ง

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Corresponding author: chatuwit.k@ku.th

บทคัดย่อ

ความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยมีอิทธิพลต่อการออกแบบที่อยู่อาศัยของคนไทยเชื้อสายจีนและได้ผสมผสานเข้ากับแนวคิดสถาปัตยกรรมไทยในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตามยังพบความไม่สอดคล้องกันระหว่างหลักฮวงจุ้ยกับหลักสถาปัตยกรรมในการออกแบบและจัดวางประตูบ้าน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างหลักฮวงจุ้ยและหลักสถาปัตยกรรม รวมถึงหาแนวทางการปรับใช้ร่วมกันอย่างสมดุล การวิจัยใช้วิธีเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกจากซินแสสถาปนิก และสถาปนิกซินแส รวมทั้งหมด 8 ราย ผลการศึกษาพบว่า หลักฮวงจุ้ยมุ่งเน้นความเป็นสิริมงคลและการกักเก็บพลังซึ่งขณะที่หลักสถาปัตยกรรมให้ความสำคัญกับประโยชน์ใช้สอย ความงาม ความปลอดภัย และความแข็งแรง แม้แนวคิดทั้งสองจะต่างกันโดยมุ่งหมาย แต่มีรายละเอียดบางประการในการออกแบบที่สอดคล้องกัน เช่น การคำนึงถึงทิศทางและขนาดของประตู นอกจากนี้ยังพบแนวทางการประสานกันสองแนวทาง ได้แก่ 1) การออกแบบให้สัมพันธ์กับแนวคิดพลังชี่ และ 2) การใช้สิ่งของทางวัฒนธรรมมาตกแต่งเสริมกำลังให้กับผู้อยู่อาศัย ซึ่งผลการศึกษาช่วยเสริมความเข้าใจต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์ฮวงจุ้ยร่วมกับสถาปัตยกรรม เพื่อสร้างสมดุลระหว่างความเชื่อ วัฒนธรรม และประโยชน์ใช้สอยในงานออกแบบร่วมสมัย

คำสำคัญ : 1. ฮวงจุ้ย 2. สถาปัตยกรรม 3. การออกแบบและจัดวางประตู

Harmony between Feng Shui and architectural principles: A cultural study of door design and placement in the Thai context

Chatuwit Keawsuwan^{*}, Pimchanok Phongphaew, and Piyanuch Thongduang

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand

^{*}Corresponding author: chatuwit.k@ku.th

Abstract

Feng Shui beliefs have significantly influenced the residential design practices of Thai Chinese communities and have been widely integrated into contemporary Thai architectural concepts. However, inconsistencies remain between Feng Shui principles and architectural principles, particularly in the design and placement of house entrances. This research aims to examine the differences between these two frameworks and to identify balanced approaches for their combined application. A qualitative research method was employed, drawing on in-depth interviews with eight informants, including Feng Shui masters, architects, and architect-Feng Shui practitioners. The findings reveal that Feng Shui emphasizes auspiciousness and the cultivation and retention of Qi energy, while architectural principles prioritize functionality, aesthetics, safety, and structural integrity. Despite their differing objectives, both systems share certain design considerations, such as door orientation and proportion. Two integrative approaches were identified: 1) designing in alignment with the flow of Qi energy, and 2) incorporating culturally symbolic elements to enhance the occupants' sense of well-being. The findings contribute to a deeper understanding of how Feng Shui can be harmoniously integrated with architectural practice, helping to establish a balance between belief, culture, and practical utility in contemporary design.

Keywords: 1. Feng Shui 2. Architecture 3. Door design and layout

บทนำ

ประตูทางเข้าหลักเป็นองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่เชื่อมโยงพื้นที่ภายในและภายนอกของบ้าน ทั้งในมิติการใช้งานและเชิงสัญลักษณ์ (Lawson, 2001) โดยทำหน้าที่กำกับกรับรู้ขอบเขต การเคลื่อนไหว และบทบาทของผู้อยู่อาศัยในบริบทสังคม (Brookes, 2022) การกำหนดตำแหน่งและทิศทางของประตูจึงสะท้อนความต้องการด้านความปลอดภัย การไหลของอากาศ แสงสว่าง และช่องทางรับพลังตามคติของชุมชน (Shah, 2024) ในสภาพแวดล้อมไทย-ไทยเชื้อสายจีนที่ผสมผสานกับสถาปัตยกรรมร่วมสมัย ประตูไม่เพียงมีบทบาทด้านประโยชน์ใช้สอย แต่ยังแสดงโลกทัศน์ วัฒนธรรม และแนวคิดเกี่ยวกับวัสดุและรูปแบบของบ้านด้วย ประตูถูกเปรียบเป็น “ปากของบ้าน” (Bai, 2008) ซึ่งมีความสำคัญต่อความปลอดภัย ทิศทางลม แสงสว่าง และโครงสร้างภายในบ้าน อันเป็นปัจจัยสำคัญของการวางแผนทางสถาปัตยกรรม (DDproperty Editorial Team, 2019) ขณะเดียวกัน ประตูยังหมายถึงพื้นที่เปิดรับพลังงานเข้าสู่ตัวบ้าน ทั้งพลังงานตามธรรมชาติและพลังงานที่มองไม่เห็นซึ่งสัมพันธ์กับความเป็นสิริมงคลและโชคลาภของผู้อยู่อาศัย (Hafele Thailand, n.d.) แนวคิดดังกล่าวจึงนำไปสู่การพิจารณาฮวงจุ้ยเพื่อเสริมความเป็นมงคลของบ้าน

ฮวงจุ้ย (Feng Shui) หรือ “ภูมิทัศน์พยากรณ์ของชาวจีนโบราณ” คือ ศาสตร์การจัดสรรสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับพลังธรรมชาติและเสริมความเป็นสิริมงคล โดย “ฮวง” หมายถึง ลม และ “จุ้ย” หมายถึง น้ำ (Lakas, 2005, p. 20) แนวคิดนี้เน้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติผ่านการกำหนดทิศทางของลม แสง และการไหลของน้ำ เพื่อสร้างความสมดุลทั้งกายภาพและจิตภาพ งานศึกษาร่วมสมัยยังขยายบทบาทของฮวงจุ้ยในสถาปัตยกรรม เช่น Xu (2022) ที่ชี้ว่าฮวงจุ้ยส่งผลต่อสุขภาพของผู้อยู่อาศัย Goel (2023) ที่เปรียบเทียบฮวงจุ้ยกับ Vastu Shastra ในมิติความยั่งยืน และ Xie and Mao (2025) ที่นำเสนอการบูรณาการฮวงจุ้ยกับจิตวิทยาสิ่งแวดล้อมในงานออกแบบสมัยใหม่ ถึงแม้แนวคิดดังกล่าวได้รับการประยุกต์ใช้มากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติยังปรากฏความขัดแย้งกับหลักสถาปัตยกรรมร่วมสมัยที่เน้นประโยชน์ใช้สอยและโครงสร้างเชิงวิทยาศาสตร์ จนนำไปสู่การศึกษาความสัมพันธ์ของสองศาสตร์ในงานวิจัยนี้

สถาปัตยกรรม หมายถึง ศิลปะและวิทยาการก่อสร้างที่ผสมผสานความงามกับความมั่นคง (The Royal Institute of Thailand, 2011) ซึ่งพัฒนาเพื่อรองรับความงาม ความแข็งแรง

และประโยชน์ใช้สอยในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม ความเชื่อดั้งเดิมอย่างหลักฮวงจุ้ยยังคงมีอิทธิพลต่อการออกแบบบ้าน และอาจขัดแย้งกับแนวคิดสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ตัวอย่างเช่น ชาว “หมดปัญหาออกแบบบ้านผิดฮวงจุ้ย ชินแสเช็กงานตั้งแต่ออกแบบจะได้ไม่ต้องแก้” (IRONPEN, 2022) ที่สะท้อนความเห็นต่างระหว่างชินแสและสถาปนิกจนต้องปรับหรือรีออกแบบบ้าน เหตุการณ์นี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการทำความเข้าใจความเชื่อและหลักวิชาชีพควบคู่กัน งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาความแตกต่างของหลักการออกแบบประตูตามแนวคิดฮวงจุ้ยและสถาปัตยกรรม พร้อมเสนอแนวทางการประยุกต์ร่วมกันอย่างสมดุล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาหลักการจัดวางประตูตามหลักฮวงจุ้ยและหลักสถาปัตยกรรมในประเทศไทยเพื่อหาแนวทางการปรับใช้ร่วมกันอย่างสมดุล

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดหลักฮวงจุ้ย

1.1 นิยามของฮวงจุ้ย ศาสตร์ฮวงจุ้ยอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมผ่านการเลือกทำเลและการจัดพื้นที่ให้สอดคล้องกับธรรมชาติและพลังจักรวาล (Sukmanas, 1996) แก่นของศาสตร์นี้ คือ “พลังชี่” ซึ่งถือเป็นพลังชีวิตที่กำกับความสมดุลของคนและพื้นที่ โดยให้ความสำคัญต่อการกำหนดตำแหน่งที่ช่วยเก็บกักและหมุนเวียนพลังชี่เพื่อนำไปสู่ผลที่เป็นมงคล (Sukmanas, 1996; Liuthanamongkhon, 1987; On-phueng, 2008) ฮวงจุ้ยจึงเป็นศาสตร์การจัดสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติของลมและน้ำเพื่อสร้างความสมดุลและความเจริญรุ่งเรืองแก่ผู้อยู่อาศัย

1.2 ความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยที่มีผลต่อสังคมไทย ฮวงจุ้ยมีอิทธิพลในสังคมไทยผ่านการถ่ายทอดของชุมชนไทยเชื้อสายจีนและได้รับการยอมรับมากขึ้นในยุคปัจจุบัน การศึกษาของ กิตติชูพงษ์ ฉัตรจรูญสิน (Chatjaroonsin, 2012) พบว่า คนไทยนำหลักฮวงจุ้ยมาใช้ในการเลือกที่อยู่อาศัยและจัดวางพื้นที่เพิ่มขึ้น ขณะที่ อนุตรา สารีผล (Sareepol, 2002) ระบุว่าผู้บริโภครู้สึกว่าฮวงจุ้ยช่วยเสริมความเป็นสิริมงคล และสถาปนิกเองก็ประยุกต์แนวคิดนี้เข้ากับงานออกแบบ

โดยรวม ฮวงจื๋อจึงเป็นทั้งระบบความเชื่อและศาสตร์ที่อาศัยกลไกลมและน้ำในการจัดตำแหน่งสิ่งปลูกสร้างให้สอดคล้องกับพลังชี่ ซึ่งส่งผลได้ทั้งด้านบวกและลบต่อมนุษย์ (Sukmanas, 1996; Liuthanamongkhon, 1987; On-phueng, 2008) ทำให้แนวคิดนี้ยังคงเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการเลือกทำเล การสร้างบ้าน และการประกอบธุรกิจในประเทศไทย

2. ประเด็นตามหลักฮวงจื๋อ

ตามหลักฮวงจื๋อ ประเด็นถือเป็นช่องทางสำคัญในการรับพลังชี่จากภายนอกสู่ภายในบ้าน โดยการจัดวางที่เหมาะสมช่วยให้พลังชี่ที่เป็นมงคลไหลเวียนและกักเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความมั่งคั่งและความราบรื่นของผู้อยู่อาศัย (Prabhasanont, 2002) งานศึกษาที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นองค์ประกอบหลักของการออกแบบประตูตามศาสตร์ฮวงจื๋อ 3 ประการ ได้แก่ 1) ลักษณะและทิศทางการวางประตู ซึ่งไม่ควรตั้งประตูเรียงกันสามบาน เพราะทำให้พลังชี่ไหลทะลุออกหลังบ้าน อีกทั้งประตูควรเปิดเข้าด้านในและควรมีประตูหลักเพียงหนึ่งบานเพื่อรักษาพลังงานภายใน (Chanthanayingyong, 2007; Patiphatphaopong, 2006) 2) ขนาดของประตู ที่ต้องมีสัดส่วนสัมพันธ์กับตัวบ้าน เนื่องจากประตูที่ใหญ่เกินไปจะทำให้พลังชี่ไหลแรงจนเกิดผลลบ และประตูที่เล็กเกินไปจะจำกัดการไหลเวียนของพลังชี่ซึ่งกระทบต่อสุขภาพและความเจริญของผู้อยู่อาศัย (Wuxing, 2013) และ 3) ประเภทและวัสดุของประตู โดยประตูไม้บานเดียวเหมาะสมที่สุดในการดึงดูดพลังงานบวก ขณะที่ประตูกระจกหรือประตูบานเลื่อนทำให้พลังชี่ทะลุผ่านง่ายจนความมั่งคั่งไม่มั่นคง ส่วนประตูเหล็กซึ่งมีคุณสมบัติความเย็นของธาตุทองไม่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นประตูหลัก (Patiphatphaopong, 2006) โดยสรุป วรรณกรรมเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า การกำหนดตำแหน่ง ขนาด และวัสดุของประตู ล้วนมุ่งควบคุมทิศทางและความสมดุลของพลังชี่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสภาวะแวดล้อมที่ส่งเสริมความมั่งคั่งและความสงบสุขของผู้อยู่อาศัย

3. แนวคิดและทฤษฎีทางสถาปัตยกรรม

แนวคิดหรือมโนทัศน์เป็นพื้นฐานสำคัญของการออกแบบสถาปัตยกรรม เนื่องจากมีบทบาทกำกับทิศทางและการตัดสินใจในการก่อสร้าง ทั้งยังจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีและแนวคิดที่เป็นระบบเพื่อประกอบการออกแบบ พรทิพย์เรืองธรรม (Ruengtam, 2013) และ Peña et al. (2001, as cited in Horayangkura, 2015) ให้นิยามความหมายของการออกแบบไปในทิศทางเดียวกันว่า ประกอบด้วย 1) แนวคิด

ด้านสุนทรียภาพซึ่งเน้นมิติความงามเชิงนามธรรม โดยมีได้ซึ่งนำผลลัพธ์ทางกายภาพอย่างเฉพาะเจาะจง และ 2) แนวคิดเชิงทฤษฎี (theory) ที่ให้ความสำคัญต่อประโยชน์ใช้สอย สภาพแวดล้อม และการตอบสนองต่อผู้ใช้งาน โดยนำเสนอผลลัพธ์ทางกายภาพได้อย่างชัดเจนและเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบร่วมสมัย จากกรอบดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การออกแบบสถาปัตยกรรมมีทั้งมิติรูปธรรมซึ่งมุ่งตอบสนองความต้องการเชิงกายภาพ และมีมิตินามธรรมที่ตอบสนองต่อความงามและความพอใจทางจิตใจ โดยการพัฒนาแนวทางการก่อสร้างจำเป็นต้องเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างชัดเจน และต้องมีระบบการจัดสรรบทบาทของผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้กระบวนการออกแบบและก่อสร้างดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความสำคัญของแนวคิดสถาปัตยกรรมต่อโครงการ

แนวคิดทางสถาปัตยกรรมมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดทิศทางของโครงการและเป็นกรอบพื้นฐานในการจัดทำรายละเอียดออกแบบ โดยเอกสารวิชาชีพด้านสถาปัตยกรรมชี้ว่าการแบ่งบทบาทและความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ระยะต้นเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้กระบวนการออกแบบดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดความขัดแย้งในการก่อสร้าง (Peña et al., 2001, as cited in Horayangkura, 2015; Ruengtam, 2013) สอดคล้องกับผลการศึกษาคั้งนี้ที่พบว่าสถาปนิกส่วนใหญ่เห็นว่าการเชิญชวนเสวนามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดแนวคิดและรายละเอียดโครงการ ช่วยลดความแตกต่างระหว่างสองศาสตร์และเอื้อต่อการตัดสินใจเชิงออกแบบในระยะเริ่มต้น

อย่างไรก็ดี การจัดทำรายละเอียดโครงการยังเป็นกระบวนการที่สะท้อนความต้องการและวัตถุประสงค์ของเจ้าของงาน ซึ่งถือเป็นหลักที่ผู้ออกแบบต้องยึดถือในการกำหนดคุณภาพและทิศทางของงานก่อสร้าง (Horayangkura, 2015; Viryasiri, 2015) หากไม่มีการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนร่วมกันตั้งแต่ต้น อาจนำไปสู่การแก้ไขหรือถอนที่สิ้นเปลืองทรัพยากรในภายหลัง ดังนั้น การบูรณาการแนวคิดสถาปัตยกรรมกับศาสตร์ฮวงจื๋อตั้งแต่ต้นโครงการ โดยเฉพาะในองค์ประกอบสำคัญอย่างการก่อสร้างประตู จึงช่วยให้การออกแบบมีความครบถ้วนทั้งด้านโครงสร้าง การใช้สอยและความสอดคล้องทางวัฒนธรรม อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาโครงการที่สมดุลและยั่งยืน

5. ประเด็นตามหลักสถาปัตยกรรม

แม้จะไม่พบเอกสารที่กล่าวถึงหลักการจัดวางและก่อสร้าง

ประตูอย่างชัดเจนในทางสถาปัตยกรรม แต่มีข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุและประเภทของประตูที่ใช้ในการออกแบบบ้าน โดยบัณฑิต จุลาสัย และสุริยณ ศิริธรรมปิติ (Chulasai & Sirithampiti, 2004) ได้ระบุแนวทางสำคัญดังนี้ 1) วัสดุของประตู ได้แก่ 1.1) ไม้ ซึ่งต้องพิจารณาความแข็งแรง การแปรรูป ความชื้น และโครงสร้างเนื้อไม้ (Boonyachut, 2014) 1.2) เหล็ก ใช้ในประตูเหล็กม้วนและส่วนประกอบประตู โดยต้องคำนึงถึงความหนา ขนาด และรูปแบบ 1.3) อะลูมิเนียม ใช้ในกรอบบาน โดยต้องประเมินหน้าที่ การรับน้ำหนัก ของหน้าต่าง และลักษณะการเปิด-ปิด และ 1.4) พลาสติก โดยเฉพาะ UPVC ซึ่งให้ความแข็งแรงและทนทานต่อสภาพอากาศ 2) ประเภทของประตู ประกอบด้วย 2.1) ประตูบานเปิด ทั้งบานเดี่ยวและบานคู่ 2.2) ประตูบานเลื่อนที่ช่วยประหยัดพื้นที่และนิยมใช้วัสดุอะลูมิเนียมและกระจก 2.3) ประตูผลักสองทาง ซึ่งเปิด-ปิดได้ทั้งสองด้าน และ 2.4) ประตูบานเฟี้ยมที่เปิดได้กว้าง ใช้พื้นที่น้อย และมักทำจากวัสดุพลาสติกเพื่อให้ใช้งานได้สะดวก สรุปได้ว่า วัสดุและประเภทของประตูเป็นองค์ประกอบสำคัญในการออกแบบประตูบ้าน แม้จะไม่ระบุหลักการจัดวางโดยตรง แต่สะท้อนหลักการด้านความแข็งแรง การใช้สอย และความเหมาะสมกับบริบทการก่อสร้างอย่างชัดเจน

6. การผสมผสานทางวัฒนธรรม (acculturation and assimilation)

ปรากฏการณ์การผสมผสานทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มที่มีพื้นหลังต่างกันมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง จนเกิดรูปแบบวัฒนธรรมใหม่ที่หลอมรวมองค์ประกอบของทั้งสองฝ่าย (Berry, 1997) ในบริบทสังคมไทย การอยู่อาศัยของชาวไทยเชื้อสายจีนได้ก่อให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมในหลายมิติ รวมถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมและคติความเชื่อด้านฮวงจุ้ยซึ่งถูกนำมาปรับใช้ในพื้นที่ท้องถิ่น การศึกษาของ อภาภรณ์ วงศ์ลักษณพันธ์ (Wonglaksanaphan, 2021) ระบุว่า สถาปัตยกรรมจีนในภาคใต้ของไทยได้พัฒนาเป็นรูปแบบ “ไฮบริด” ที่ผสมผสานโครงสร้างดั้งเดิมเข้ากับบริบทท้องถิ่น ขณะที่ Xiaoyun and Kaewbucha (2024) พบว่า อาคารแบบซิโน-ไทยเป็นตัวอย่างชัดเจนของการผสมผสานเชิงสัญลักษณ์และการใช้พื้นที่ซึ่งเกิดจากพลวัตทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีน แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการนำหลักฮวงจุ้ยมาประยุกต์ใช้ในงานสถาปัตยกรรมร่วมสมัยของไทย ซึ่งสะท้อนทั้งค่านิยม ความเชื่อ และการปรับตัวของสังคมไทยต่อวัฒนธรรมจีน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานว่า ศาสตร์ฮวงจุ้ยและสถาปัตยกรรมต่างมุ่งสร้างความกลมกลืนระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม แม้ต่างกันในเรื่องมนต์เสน่ห์และวัตถุประสงค์ โดยฮวงจุ้ยเน้นความเป็นสิริมงคลผ่านการจัดวางองค์ประกอบให้สอดคล้องกับพลังชี่ ขณะที่สถาปัตยกรรมให้ความสำคัญกับประโยชน์ใช้สอย ความงาม ความปลอดภัย และโครงสร้างที่มั่นคง (Sukmanas, 1996; Prabhasanont, 2002; Patiphatphaopong, 2006; Wuxing, 2013; Chanthanayingyong, 2007; Ruengtam, 2013; Horayangkura, 2015; Viryasiri, 2015)

ในมิติของ “ประตูทางเข้าหลัก” ซึ่งเป็นพื้นที่เชื่อมต่อภายนอกและภายในของบ้าน การจัดวางประตูจึงเป็นจุดตัดที่สะท้อนความเชื่อทางวัฒนธรรมควบคู่กับเหตุผลเชิงสถาปัตยกรรม ตัวแปรตามหลักฮวงจุ้ย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านทิศทาง ตำแหน่ง ขนาด รูปทรง วัสดุ และสี ตามหลักเบญจธาตุ ขณะที่ตัวแปรตามหลักสถาปัตยกรรมครอบคลุมฟังก์ชัน รูปลักษณะ ความปลอดภัย ความแข็งแรง และการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม

แม้ทั้งสองศาสตร์มีจุดเน้นต่างกัน แต่พบจุดร่วมด้านการคำนึงถึงทิศทางและสัดส่วนของประตู การวิจัยจึงตั้งกรอบวิเคราะห์บน “ความสมดุลระหว่างพลังชี่กับฟังก์ชันสถาปัตยกรรม” โดยมีกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรม (acculturation) เป็นตัวแปรเกื้อหนุน เพื่ออธิบายการผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับแนวคิดการออกแบบร่วมสมัย ผลลัพธ์ที่ได้ คือ แนวทางการออกแบบประตูสองลักษณะ ได้แก่ การจัดวางที่สัมพันธ์กับพลังชี่ และการใช้สิ่งของทางวัฒนธรรมในการเสริมพลังเพื่อรองรับข้อจำกัดด้านโครงสร้าง อันนำไปสู่รูปแบบการออกแบบที่สมดุลระหว่างความเชื่อและประโยชน์ใช้สอยในบริบทร่วมสมัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมุ่งทำความเข้าใจความแตกต่างและแนวทางการบูรณาการระหว่างหลักฮวงจุ้ยและหลักสถาปัตยกรรมผ่านการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงอธิบายและข้อเสนอแนะแนวทางการออกแบบที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริง

1. การออกแบบการวิจัย (research design) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบอธิบาย (descriptive exploratory study)

โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อวิเคราะห์แนวคิด หลักการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ และจัดวางประตูตามหลักฮวงจุ้ยและหลักสถาปัตยกรรม รวมถึงแนวทางการประยุกต์ใช้ร่วมกันอย่างสมดุล

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (participants) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ประกอบด้วย ชินแสผู้เชี่ยวชาญด้านฮวงจุ้ย จำนวน 4 คน ซึ่งมีประสบการณ์ให้คำปรึกษาด้านการออกแบบที่อยู่อาศัยไม่น้อยกว่า 10 ปี สถาปนิก จำนวน 3 คน ซึ่งมีประสบการณ์ออกแบบที่อยู่อาศัยในบริบทไทยและมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับแนวคิดฮวงจุ้ย และสถาปนิกชินแส จำนวน 1 คน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการบูรณาการสองศาสตร์เข้าด้วยกัน การเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเน้นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงกับหัวข้อการศึกษาและสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้

3. เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล (data collection) การเก็บข้อมูลดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ซึ่งสร้างจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักการออกแบบประตูตามศาสตร์ฮวงจุ้ย หลักการออกแบบประตูตามแนวคิดสถาปัตยกรรม การประยุกต์ใช้แนวคิดทั้งสองในบริบทการออกแบบร่วมสมัย แนวคำถามสัมภาษณ์มุ่งเน้น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) แนวคิดหลักและหลักการออกแบบประตูในแต่ละศาสตร์ 2) ความแตกต่างและสาเหตุของความขัดแย้งในการประยุกต์ใช้ 3) แนวทางการบูรณาการระหว่างฮวงจุ้ยกับสถาปัตยกรรมในทางปฏิบัติ การสัมภาษณ์ดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ใช้เวลาเฉลี่ย 60-90 นาทีต่อคน พร้อมการบันทึกเสียงและจดบันทึกภาคสนาม โดยได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลทุกคน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (data analysis) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ถูกถอดความ (transcribed verbatim) แล้ววิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยการจำแนกหน่วยข้อมูล (data coding) การจัดกลุ่มและหาประเด็น (categorization and theme formation) และการตีความและสังเคราะห์เชิงแนวคิด (interpretation and synthesis) ผลการวิเคราะห์ถูกนำมาจัดหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิด 3 ด้าน คือ หลักฮวงจุ้ย หลักสถาปัตยกรรม และแนวทางการบูรณาการทั้งสองศาสตร์

5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (trustworthiness) ใช้การตรวจสอบแบบ triangulation ทั้งเชิงแหล่งข้อมูล (เปรียบเทียบมุมมองของชินแสและสถาปนิก) และเชิงเอกสาร

(เทียบกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง) รวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาจากผู้ให้ข้อมูล (member checking) เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงทางวิชาชีพ

ผลการวิจัย

จากปัญหาความแตกต่างระหว่างหลักการออกแบบตามหลักฮวงจุ้ยและหลักสถาปัตยกรรมที่พบในสังคม ส่งผลให้ผู้วิจัยได้เกิดความสงสัยและใช้แนวทางการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีการสัมภาษณ์ชินแส รวมถึงสถาปนิกชินแส เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของหลักการจัดวางประตูตามหลักฮวงจุ้ยและหลักสถาปัตยกรรม จากผลการศึกษา พบว่า ฮวงจุ้ยถือเป็นศาสตร์ในการออกแบบที่อยู่อาศัยอันใช้ธรรมชาติและหลักพลังซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดองค์ประกอบประตู และแนวคิดสถาปัตยกรรม ได้มีการคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ความสวยงาม ความแข็งแรง และความปลอดภัยเป็นปัจจัยหลักในการออกแบบประตู โดยสามารถแบ่งผลการศึกษาดังกล่าวเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ใช้ประกอบหลักการออกแบบและจัดวางประตูตามหลักฮวงจุ้ย

1.1 ทิศทาง ทิศทางเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญทางฮวงจุ้ยอันเนื่องมาจากความเชื่อและสภาพภูมิอากาศของประเทศจีน โดยหลักฮวงจุ้ยมีความเชื่อว่าทิศที่ดีที่สุดสำหรับการจัดวางประตู คือ ทิศใต้ เนื่องจากเป็นทิศที่ต้อนรับพลังชี่ได้ดี เนื่องจากเป็นทิศที่เปิดรับลมจำนวนมาก รองลงมา คือ ทิศตะวันตก ต่างจากทิศเหนือและทิศตะวันออกที่มีโอกาสรับพลังชี่น้อย ดังนั้นจึงมีโอกาสรับความมั่งคั่งและความเจริญรุ่งเรืองน้อยลงตามไปด้วย ทั้งนี้ การได้รับพลังชี่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อความเป็นมงคลของบ้าน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องวางประตูไว้ในทิศทางที่ได้รับแสงและความสว่างที่เพียงพอถึงจะสามารถนับได้ว่าเป็นการวางประตูที่ถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักฮวงจุ้ย แต่ในขณะเดียวกันในบางศาสตร์ฮวงจุ้ยนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับทิศทาง

1.2 ตำแหน่ง ตำแหน่งของประตูนั้นได้มีการกำหนดให้สอดคล้องกับตำแหน่งกลุ่มดาว และมีหลักการกำหนดตามสรีระของมนุษย์ กล่าวคือ หัวใจของมนุษย์มีตำแหน่งอยู่ทางซ้ายมือ การจัดวางตำแหน่งประตูจึงเน้นให้มีการเคลื่อนไหวอยู่ที่ฝั่งซ้ายมือ โดยตำแหน่งของประตูมีชื่อเรียกตามทิศทางดังนี้ ประตูสีขาว (白虎) มีตำแหน่งวางไว้ทางซ้ายมือและมีการเคลื่อนไหวทางด้านขวามือ จึงถือว่าเป็นตำแหน่งประตู

ที่แยกที่สุด ประตูเต๋างู (玄武) เป็นประตูที่มีตำแหน่งอยู่ตรงกลางของบ้าน ประตูมังกรเขียว (青龙) มีตำแหน่งจัดวางทางด้านขวาของบ้าน ทำให้มีการเคลื่อนไหวเกิดขึ้นทางซ้ายมือ ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองและความมั่งคั่งของผู้อยู่อาศัย

การวางตำแหน่งประตูควรวางไว้ใกล้กับถนนเพื่อดึงดูดพลังชี่ ซึ่งประตูในหลักฮวงจุ้ยนั้นสามารถย้ายตำแหน่งไปบริเวณที่ไม่ใช่ใจกลางของบ้านได้ตามความเชื่อในแต่ละทิศหรือพลังในบริเวณนั้น และห้ามวางประตูในลักษณะหันหลังให้กับถนนและเข้าบ้านทางประตูหลัง เนื่องจากอาจส่งผลเรื่องคุ้มครองของผู้อยู่อาศัย

1.3 ขนาดและรูปทรงประตู ขนาดของประตูสามารถเป็นตัวกำหนดปริมาณของพลังชี่ที่เข้าสู่ตัวบ้าน ดังนั้น ประตูบ้านควรมีขนาดที่สัมพันธ์กับตัวบ้าน เนื่องจากหากประตูบ้านมีขนาดเล็กกว่าตัวบ้านส่งผลให้พลังชี่เข้าบ้านได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการกระจายพลังงานเข้าสู่ส่วนต่าง ๆ ของบ้าน หรือในกรณี que ประตูบ้านมีขนาดใหญ่เกินไปส่งผลให้พลังชี่เข้าบ้านในปริมาณที่เยอะเกินความจำเป็น ซึ่งทำให้ส่งผลทางลบต่อผู้อยู่อาศัย รวมถึงขนาดของประตูหน้าบ้านจำเป็นต้องมีขนาดใหญ่กว่าประตูหลังบ้าน เนื่องจากเพื่อป้องกันไม่ให้พลังชี่ทะลุออกทางประตูหลังบ้าน

รูปทรงของประตูไม่ควรมีรูปทรงที่สร้างสรรค์หรือแปลกตาจนเกินไป ควรมีรูปทรงเป็นซุ้มโค้งมากกว่าสี่เหลี่ยมผืนผ้า เนื่องจากในหลักฮวงจุ้ยนั้นมีความเชื่อว่าหากเลือกใช้รูปทรงประตูที่มีลักษณะคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้าจะมีลักษณะคล้ายโลงศพถือเป็นเรื่องอวมงคล แต่หากเลือกใช้ประตูซุ้มโค้งจะถูกรเรียกว่า ทางเดินเทพ มีเทวดาคอยปกปักรักษา ส่งเสริมมงคลต่อผู้อยู่อาศัย

1.4 ประเภทและวัสดุของประตู วัสดุที่นิยมนำมาทำประตูเรียงตามลำดับ ได้แก่ 1) ไม้ 2) เหล็ก 3) ไม้เทียม 4) พลาสติก และ 5) กระຈก โดยประตูไม้และเหล็กมีพลังมากที่สุด เนื่องจากได้รับพลังจากธรรมชาติตามวัสดุของประตู กลับกันประตูที่ทำมาจากพลาสติกและไม้เทียมนับว่าเป็นประตูที่ไร้พลัง เนื่องจากไม่ได้ผลิตมาจากธรรมชาติ และประตูกระຈกถือว่าเป็นวัสดุที่ได้รับความนิยมน้อยที่สุด เนื่องจากมีลักษณะโปร่งใสขัดกับความเชื่อฮวงจุ้ยที่มีความต้องการใช้ประตูเป็นลักษณะทึบ และให้ความแข็งแกร่งความเป็นส่วนตัว รวมถึงป้องกันพลังชี่ที่ทะลุออก

1.5 สีของประตู ในหลักฮวงจุ้ยมีการยึดแนวคิดตามเบญจธาตุ อันประกอบด้วย ธาตุน้ำ ธาตุไม้ ธาตุไฟ ธาตุดิน

และธาตุทอง ซึ่งแต่ละธาตุนั้นมีความสัมพันธ์กับทิศทาง โดยมีการกำหนดสีและรูปร่างที่สอดคล้องกับพลังของแต่ละธาตุไว้ดังนี้ 1) ธาตุน้ำ มีรูปร่างเป็นเส้นพลิ้วไหว สีมงคล ได้แก่ สีฟ้า สีน้ำเงิน และสีดำ เหมาะสำหรับการนำไปใช้ในทิศเหนือ 2) ธาตุไม้ มีรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า สีมงคล ได้แก่ สีเขียว เหมาะสำหรับการนำไปใช้ในทิศตะวันออกและทิศตะวันออกเฉียงใต้ 3) ธาตุไฟ มีรูปร่างสามเหลี่ยม สีมงคล ได้แก่ สีแดงและสีชมพู เหมาะสำหรับการนำไปใช้ในทิศใต้ 4) ธาตุทอง มีรูปร่างกลมหรือครึ่งวงกลม สีมงคล ได้แก่ สีขาว สีครีม เหมาะสำหรับการนำไปใช้ในทิศตะวันตกและตะวันตกเฉียงเหนือ และ 5) ธาตุดิน มีรูปร่างสี่เหลี่ยมจัตุรัส สีมงคล ได้แก่ สีเหลือง สีน้ำตาล เหมาะสำหรับการนำไปใช้ในทิศตะวันออกเฉียงเหนือและทิศตะวันตก

1.6 ประตูที่ผิดหลักฮวงจุ้ย การออกแบบประตูนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงพลังชี่เป็นหลัก ควรออกแบบให้เหมาะสมสามารถกักเก็บพลังชี่ไว้ได้มากที่สุด โดยข้อห้ามในการจัดวางประตูมีดังนี้

1) ประตูควรเปิดเข้าให้สุดบาน หากประตูไม่สามารถเปิดได้เต็มบานส่งผลให้พลังงานเข้าออกไม่สะดวกเปรียบเสมือนการพูดไม่เต็มปาก ผู้อยู่อาศัยสื่อสารหรือเจรจาต่อรองได้ไม่เต็มที่และอาจส่งผลด้านสุขภาพฟัน และหากเปิดออกจะถือเป็นการผลัดสิ่งที่ไม่ดีออกจากบ้าน

2) ประตูไม่ควรจัดตำแหน่งตรงกัน 3 บาน หากประตูบ้าน ประตูรั้ว และประตูหลังบ้านมีลักษณะอยู่ในแนวเดียวกันจะส่งผลให้กระแสชี่ซึ่งเป็นทางตรงและไม่สามารถกักเก็บพลังชี่ไว้ภายในบ้านได้

3) เมื่อเปิดประตูไม่ควรพบสามตำแหน่ง กล่าวคือ ห้องครัว ห้องน้ำ และบันได เนื่องจากเมื่อกระแสชี่เข้ามาในบ้านแล้วจะไปตายอยู่บริเวณมุม ทำให้พลังชี่อ่อนลง เนื่องจากบริเวณห้องน้ำมีน้ำ มีลักษณะอับชื้น ในบริเวณห้องครัวมีเตาเป็นธาตุไฟ ทำให้ผู้อยู่อาศัยไม่สงบ และบันไดสามารถทำให้พลังชี่เคลื่อนที่ได้ยาก

4) ประตูไม่ควรเปิดออกไปแล้วเจอกับทางสามแพร่ง เนื่องจากพลังชี่ไหลมาเร็ว และไม่ควรมีสิ่งกีดขวางอยู่บริเวณหน้าประตูเนื่องจากนำมาสู่การปิดกั้นการเปิดรับกระแสพลังชี่

5) ประตูกระຈกบานเลื่อนไม่ควรนำมาใช้ในทิศใต้ เนื่องจากถือว่าเป็นสิ่งของธาตุน้ำขัดกับทิศใต้ซึ่งเป็นธาตุไฟ รวมถึงไม่เหมาะสมต่อความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัยอีกด้วย

2. ปัจจัยที่ใช้ประกอบหลักการออกแบบและจัดวาง ประตูตามหลักสถาปัตยกรรม

2.1 ทิศทาง ทิศทางถือว่ามีความสัมพันธ์กับการรับลมในบ้าน และทิศทางการตกกระทบของแสง ดังนั้น การออกแบบและจัดวางประตูจึงจำเป็นต้องมีการคำนึงถึงทิศทางเพื่อคำนวณระดับความร้อนและการระบายลมภายในบ้าน ทิศที่ได้รับนิยามในการจัดวางประตูมากที่สุด คือ ทิศใต้และทิศเหนือ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของเจ้าของบ้าน ซึ่งทิศที่ไม่ควรจัดวางประตู ได้แก่ ทิศตะวันตก เนื่องจากเป็นทิศที่ได้รับแสงมากที่สุดตลอดทั้งวันและมีโอกาสรับลมมรสุมเข้าสู่ตัวบ้าน

2.2 ตำแหน่ง ตำแหน่งการจัดวางประตูนั้นไม่ได้มีการกำหนดตำแหน่งที่ตายตัว โดยขึ้นอยู่กับรูปแบบการออกแบบและความต้องการของผู้อยู่อาศัยเป็นหลัก สิ่งสำคัญ คือ การคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยประกอบ กำหนดจากถนนเข้าบ้าน และที่จอดรถเป็นหลัก โดยทางเข้าสามารถย้ายตำแหน่งไปด้านข้างได้เพื่อความสะดวกในการสัญจรแต่ไม่นิยมย้ายไปด้านหลังบ้านเนื่องจากขาดความเหมาะสมผลในการใช้งาน และไม่ควรมีประตูไว้บริเวณตำแหน่งสามแพร่ง

2.3 ขนาดประตู ประตูบ้านควรจะมีขนาดใหญ่และกว้างตามสัดส่วนของบ้าน เนื่องจากขนาดของประตูสามารถส่งผลต่อมวลอากาศภายในบ้าน โดยขนาดมาตรฐาน คือ 2.4×1.2 เมตร ซึ่งเป็นขนาดประตูที่ถูกนำไปใช้ทั่วไปตามเคหสถาน ส่วนมากประตูที่ใช้ในการตกแต่งหน้าบ้านมักเป็นประตูที่สร้างขึ้นพิเศษ ไม่ใช่ประตูที่มีขายทั่วไป เนื่องจากประตูหน้าบ้านควรมีลักษณะสวยงามและดูสะอาดใญ่อยู่ตลอดเวลา

2.4 ประเภทและวัสดุประตู วัสดุในการใช้ทำประตูนั้นส่วนมากจะพบเป็นวัสดุไม้ อะลูมิเนียม พลาสติก ซึ่งส่วนมากจะนิยมเลือกใช้วัสดุไม้ เนื่องจากวัสดุไม้ให้ความรู้สึกอบอุ่นดูเป็นมิตรและดูสบายตา ให้ความสวยงามและสามารถออกแบบได้ง่าย เข้ากับหลากหลายสไตล์ อีกทั้งดูมีราคาต่ำกว่าวัสดุอื่น ๆ

ประเภทของประตูมีการเลือกใช้ประตูบานเปิดและประตูบานเลื่อน ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้อยู่อาศัย และพื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน โดยประตูประเภทบานเปิดจะใช้พื้นที่สำหรับวงสวิงมากกว่าประตูบานเลื่อน

3. ความแตกต่างในการออกแบบประตูตามหลัก ฮวงจุ้ยและหลักสถาปัตยกรรม

จากผลการศึกษา พบว่า ความแตกต่างระหว่างหลักการ

ออกแบบประตูตามหลักฮวงจุ้ยและสถาปัตยกรรมนั้น มีแนวทางการออกแบบที่สอดคล้องกันในด้านทิศทาง ตำแหน่งขนาดและรูปทรง ประเภทและวัสดุของประตู โดยสถาปนิกกล่าวว่าทางการออกแบบอ้างอิงตามหลักวิทยาศาสตร์นั้นมีความคล้ายคลึงถึง 80 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งความแตกต่างนั้นจะเป็นด้านความงามเป็นหลัก โดยแนวคิดและจุดมุ่งหมายในการออกแบบเป็นปัจจัยหลักในความแตกต่าง เนื่องจากฮวงจุ้ยคือการออกแบบเพื่อจัดการพลังงานในสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกัน โดยมีการคำนึงถึงโชคลาภ แนวคิดพลังชีและความสำเร็จมั่งคั่งของผู้อยู่อาศัยเป็นหลัก การออกแบบตามหลักฮวงจุ้ยนั้นมีการออกแบบเพื่อเพิ่มความสามารถในการกักเก็บพลังชี่ภายในบ้านเพื่อส่งเสริมความเป็นมงคลให้กับผู้อยู่อาศัย โดยมีการอ้างอิงหลักกลุ่มดาว 9 เหนือ หรือดาว 9 ยุค โดยมีการแบ่งแนวทางการออกแบบตามยุคสมัยที่แตกต่างกัน ยุคสมัยละ 20 ปี กล่าวคือ ปัจจุบันเป็นยุคสมัยที่ 8 (ค.ศ. 2004-2024) อันเป็นยุคแห่งอสังหาริมทรัพย์ ความร่ำรวย ห้าง สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งรวมผู้คน และในปี 2024 จะเริ่มต้นหันหน้าเข้าสู่ยุคสมัยที่ 9 ผู้คนจะเริ่มแสวงหาความสุข ความสมดุลในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้การออกแบบมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งต่างจากการออกแบบตามหลักสถาปัตยกรรมที่เป็นการออกแบบสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับฟังก์ชันและความงาม โดยหลักสถาปัตยกรรมนั้นได้มีการให้ความสำคัญในเรื่องการใช้งาน ความสวยงามและความแข็งแรง รวมถึงความปลอดภัยของเคหสถานเป็นหลัก ซึ่งในบางครั้งการออกแบบตามหลักฮวงจุ้ยไม่ได้ขัดต่อหลักความปลอดภัยหรือฟังก์ชันใช้งานตามหลักสถาปัตยกรรมแต่อย่างใด หากแต่มีความแตกต่างกันในมุมมองความงาม อันเนื่องมาจากนิยามความงามที่แตกต่างกัน

4. แนวทางการปรับใช้ร่วมกันอย่างสมดุล

ผลสัมฤทธิ์จากซินแสและสถาปนิกกล่าวว่า แนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลและเพื่อป้องกันการแก้ไขปัญหาภายหลังนั้นมีแนวทางหลัก คือ การร่วมกันพูดคุยกำหนดรายละเอียดและวางรูปแบบดีไซน์ของโครงการ โดยซินแสและสถาปนิกกล่าวว่า หลักการออกแบบของทั้งสองหลักนั้นมีความใกล้เคียงกัน ซึ่งความแตกต่างหลัก คือ แนวคิดและจุดมุ่งหมายในการออกแบบก่อให้เกิดความแตกต่างในด้านความงาม ซึ่งปัญหาในการแก้ไขโครงการส่วนมากนั้นเกิดขึ้นเพราะการเข้ามาตรวจงานในช่วงเวลาที่ผิดพลาดของซินแส จึงทำให้เกิดการสั่งแก้ไขงานและการสั่งรื้อทิ้ง หากเจ้าของโครงการได้แจ้งสถาปนิกถึงความต้องการด้านฮวงจุ้ยและ

สามารถนำซินแสเข้ามาพูดคุยเพื่อหาแนวทางการออกแบบร่วมกันได้นั้นจะทำให้สามารถลดปัญหาความแตกต่างทางการออกแบบได้

จากผลสัมฤทธิ์ของ Architect Fengshui เพจสถาปนิกซินแสได้มีการนำหลักฮวงจุ้ยมาปรับใช้ในการออกแบบตามหลักสถาปัตยกรรม โดยกล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติงานของเพจไว้ 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การออกแบบให้สัมพันธ์กับแนวคิดพลังชี่ 2) การใช้สิ่งของทางวัฒนธรรมมาตกแต่งเสริมกำลังให้กับผู้อยู่อาศัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การออกแบบให้สัมพันธ์กับแนวคิดพลังชี่ ปัญหาความแตกต่างทางการออกแบบเกิดขึ้นจากการยึดมั่นกับหลักฮวงจุ้ยเกินความจำเป็นจนกลายเป็นภาระของสถาปนิก กล่าวคือ สถาปนิกมีหน้าที่นำความต้องการเหล่านั้นมาเป็นโจทย์ในการออกแบบเพื่อให้เกิดความสวยงาม ซึ่งการออกแบบเพื่อให้สัมพันธ์กับแนวคิดพลังชี่คือนำหลักการแสพลังชี่มากำหนดเป็นโจทย์การออกแบบและแสวงหารูปแบบการออกแบบที่ส่งเสริมพลังงานให้กับบริเวณนั้น หลังจากนั้นจึงปรึกษารื้อหรือกับสถาปนิกเพื่อออกแบบความสวยงามของเคหสถาน รวมถึงประโยชน์ใช้สอย ความปลอดภัย และความแข็งแรง นอกจากนี้ ทางเพจ Architect FengShui กล่าวถึงแนวทางในการออกแบบของทางเพจนั้นเป็นการออกแบบโดยนำหลักฮวงจุ้ยขึ้นมาพิจารณาตำแหน่งการจัดวางประตูเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นจึงนำความรู้ทางการออกแบบตามหลักสถาปัตยกรรมมาใช้เพื่อเสริมความงามให้กับเคหสถาน

2) การใช้สิ่งของทางวัฒนธรรมมาตกแต่งเสริมกำลังให้กับผู้อยู่อาศัย ตามหลักฮวงจุ้ยมีการกำหนดรูปแบบประตูที่ไม่ส่งผลดีต่อผู้อยู่อาศัยโดยเกิดขึ้นจากการกักเก็บพลังชี่ที่ไม่เหมาะสม จากการสัมภาษณ์ซินแส พบว่า หากประตูมีองค์ประกอบที่ผิดหลักฮวงจุ้ยไป จำเป็นต้องมีการพูดคุยกับสถาปนิกเพื่อแก้ไขประตูไปสู่พลังที่ดีกว่า ในกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขตำแหน่งหรือทิศทางได้สามารถนำสิ่งของทางวัฒนธรรมมาตกแต่งเพื่อเสริมพลังในบริเวณนั้น ถือเป็น การรวมหลักการทั้งสองผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างสมดุล โดยการแก้ประตูที่ผิดหลักฮวงจุ้ยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1) ประตูหันหน้าตรงกัน สามารถแก้ไขได้โดยการนำตู้ ชั้นวาง ผืนเบาะ ฉากกัน หรืออุปกรณ์ที่สามารถปิดประตูสองบานให้ไม่สามารถมองเห็นกันได้มากขึ้น รวมถึงติดโคมไฟเพดานโถงระหว่างประตูหน้าและหลังเพื่อให้สามารถเก็บ

พลังชี่ไว้ได้ในกรณีประตูหน้าบ้านและประตูหลังบ้านตรงกัน การติดดวงไฟที่สว่างมากในห้องโถงประตูสามารถดึงดูดพลังงานชี่และแผ่ขยายพลังออกไปได้มากขึ้น

2.2) ในกรณีประตูตรงกันสามบาน สามารถแก้ไขได้โดยวิธีดังนี้ (1) ติดกระดิ่งลม แขนงลูกแก้วเจียรไน แขนงขลุ่ยไม้ไผ่ 1 คู่ บริเวณประตูกลาง เพื่อกระจายพลังชี่ไปทั่วบ้าน (2) ติดภาษาจีน ฮก-ลก-ชิว กับประตูทั้ง 3 บาน เพื่อเปลี่ยนเรื่องร้ายให้เป็นเรื่องดีตามคำที่ติดไว้เหนือประตู

2.3) กรณีประตูตรงกับประตูบ้านฝั่งตรงข้ามและประตูตรงกับทางสามแพร่ง สามารถแก้ไขได้โดยนำธรรมชาติเข้ามาช่วยแก้ไข โดยการปลูกต้นไม้ประเภทพุ่มขนาดเล็ก ความสูง 1.5-2 เมตร เพื่อบังประตู สามารถช่วยชะลอกระแสที่รุนแรงได้ โดยหากปลูกไม้ดอกประเภทพุ่มจะยิ่งสามารถช่วยเพิ่มการรับกระแสชี่มากขึ้นได้ เช่น เข็ม ชบา มะลิ เป็นต้น ซึ่งหากสามารถจัดเป็นสวนควรเพิ่มน้ำพุเข้ามาเพื่อชะลอกระแสพลังชี่ ในกรณีประตูตรงกับทางสามแพร่งมีวิธีแก้ฮวงจุ้ยเพิ่มเติมอีกหนึ่งทาง คือ การนำกระจกนูน และกระจก 8 เหลี่ยมมาติดบริเวณหน้าบ้าน

2.4) ประตูที่มีสีไม่สอดคล้องตามหลักเบญจธาตุสามารถแก้ไขได้โดยการทาสีใหม่ให้ตรงกับธาตุประจำทิศ หรือเสริมด้วยวัสดุตกแต่ง เช่น ระแนงไม้ วอลเปเปอร์ โม่บาย หรือเฟอร์นิเจอร์ที่มีเจดสีสอดคล้องกับธาตุนั้น ๆ เพื่อช่วยปรับสมดุลพลังชี่ภายในบ้าน ทั้งนี้ การเสริมสีด้วยองค์ประกอบตกแต่งยังช่วยลดผลกระทบเชิงสัญลักษณ์จากสีประตูเดิมได้ โดยไม่ต้องปรับโครงสร้างบ้าน อีกทั้งยังเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับความเชื่อด้านฮวงจุ้ยร่วมสมัย ซึ่งให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นในการปรับใช้ตามสภาพพื้นที่และข้อจำกัดของเจ้าของบ้าน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า การออกแบบและจัดวางประตูตามหลักฮวงจุ้ยมีการกำหนดปัจจัยประกอบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแนวคิดพลังชี่ โดยมุ่งเสริมความสามารถในการกักเก็บและควบคุมการไหลเวียนของพลังงานภายในบ้าน เพื่อสร้างความสมดุลและความเจริญรุ่งเรืองแก่ผู้อยู่อาศัย ขณะที่หลักสถาปัตยกรรมมุ่งออกแบบประตูโดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ความงาม และความสะดวกสบายเป็นหลัก ผลการเปรียบเทียบพบว่า ทั้งสองศาสตร์มีองค์ประกอบการออกแบบที่คล้ายคลึงกันในเชิงกายภาพ แต่แตกต่างกันในเชิงแนวคิดและจุดมุ่งหมาย

ฮวงจุ้ยมองความงามผ่านมิติของความเป็นสิริมงคล ส่วนสถาปัตยกรรมมองผ่านหลักสัดส่วนและโครงสร้าง ซึ่งความต่างนี้เป็นสาเหตุหลักของความขัดแย้งระหว่างซินแสและสถาปนิกในกระบวนการออกแบบ

จากการรวบรวมแนวทางแก้ไข พบว่า การเชิญซินแสเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนวางแผนโครงการและกำหนดแปลนบ้านสามารถลดปัญหาความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบแนวทางการประสานสองศาสตร์อย่างสมดุล 2 ประการ ได้แก่ 1) การออกแบบให้สัมพันธ์กับแนวคิดพลังชี่ และ 2) การใช้สิ่งของทางวัฒนธรรมตกแต่งเสริมพลังในพื้นที่อยู่อาศัย ข้อค้นพบเหล่านี้สะท้อนว่าการบูรณาการระหว่างหลักฮวงจุ้ยและสถาปัตยกรรมสามารถสร้างแบบแผนการออกแบบที่เกื้อหนุนทั้งความเชื่อทางวัฒนธรรมและประโยชน์ใช้สอยในงานสถาปัตยกรรมร่วมสมัยได้อย่างสมดุล

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างการจัดวางประตูตามหลักฮวงจุ้ยละหลักสถาปัตยกรรมในไทย จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย มีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. แนวคิดหลักฮวงจุ้ย

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ฮวงจุ้ยเป็นศาสตร์ด้านการออกแบบที่อยู่อาศัยซึ่งใช้ธรรมชาติเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดทิศทางของลม น้ำ และกระแสพลังชี่ เพื่อสร้างความสมดุลของพลังงานภายในพื้นที่อยู่อาศัย โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของผู้อยู่อาศัย ทั้งนี้ “ประตู” ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในศาสตร์ฮวงจุ้ย เนื่องจากเป็นจุดที่ใช้ในการรับพลังชี่จากภายนอกเข้าสู่ตัวบ้าน และเป็นตัวกำหนดความมั่งคั่งและความราบรื่นในชีวิตของผู้อยู่อาศัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฌูจื่อจี้ สุขมนัส (Sukmanas, 1996) นรมิตร ลิวธนมงคณ (Liuthanamongkhon, 1987) และอภิชาติ อ่อนผึ้ง (On-phueng, 2008) ที่อธิบายว่าการวางประตูอย่างเหมาะสมจะช่วยกักเก็บพลังชี่ไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าหลักการออกแบบตามแนวคิดฮวงจุ้ยสามารถจำแนกออกได้เป็นหลายสำนักและหลายแนวทาง ซึ่งแต่ละแนวทางมีหลักการจัดวางองค์ประกอบแตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดความแตกต่างภายในศาสตร์เอง มิใช่เฉพาะความขัดแย้งระหว่างศาสตร์ฮวงจุ้ยกับหลักสถาปัตยกรรมเท่านั้น อีกทั้ง

ศาสตร์ฮวงจุ้ยยังมีการแบ่งตามยุคสมัยออกเป็น 9 ยุค หรือที่เรียกว่า “ดาว 9 ยุค (nine flying stars)” ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในยุคที่ 8 ซึ่งเป็นยุคแห่งอสังหาริมทรัพย์และความมั่งคั่งสอดคล้องกับลักษณะการตีความฮวงจุ้ยในสังคมไทยร่วมสมัยที่เน้นการเสริมความมั่นคงและความร่ำรวยของผู้อยู่อาศัย

ผลการวิจัยยังพบว่า ฮวงจุ้ยมีอิทธิพลอย่างชัดเจนต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อที่อยู่อาศัยและการออกแบบบ้านในปัจจุบัน สถาปนิกเริ่มเปิดรับและนำหลักการฮวงจุ้ยมาประยุกต์ใช้มากขึ้น โดยเฉพาะในโครงการบ้านจัดสรรที่มีการว่าจ้างซินแสเข้ามาตรวจสอบและออกแบบแปลนตั้งแต่ขั้นเริ่มต้น เพื่อส่งเสริมการตลาดและเพิ่มมูลค่าทางจิตวิทยาของทำเล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกิตติชูพงษ์ ฉัตรจรรยาสิน (Chatjaroonsin, 2012) และอนุตราสารีผล (Sareepol, 2002) ที่ชี้ให้เห็นว่า ความเชื่อในศาสตร์ฮวงจุ้ยมีบทบาทสำคัญต่อการออกแบบเชิงพาณิชย์และการตัดสินใจของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ว่าศาสตร์ฮวงจุ้ยได้พัฒนาเข้าสู่บริบทสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยในลักษณะของ “ศาสตร์การออกแบบเชิงวัฒนธรรม” ที่เชื่อมโยงความเชื่อดั้งเดิมกับการออกแบบเชิงวิทยาศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ถือเป็นความก้าวหน้าทางแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวของฮวงจุ้ยจากศาสตร์ความเชื่อไปสู่ศาสตร์การออกแบบเชิงสังคมวัฒนธรรม ซึ่งเป็นฐานสำคัญในการต่อยอดสู่การบูรณาการระหว่างสถาปัตยกรรมและฮวงจุ้ยในยุคปัจจุบัน

2. ประเด็นตามหลักฮวงจุ้ย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การออกแบบและจัดวางประตูตามหลักฮวงจุ้ยมีองค์ประกอบสำคัญ 6 ปัจจัย ได้แก่ ทิศทาง ตำแหน่ง ขนาดและรูปทรง ประเภทและวัสดุ สี และประตูที่ผิดหลักฮวงจุ้ย ซึ่งแต่ละปัจจัยมีบทบาทเชื่อมโยงกับแนวคิดพลังชี่ในระดับที่แตกต่างกัน

ประการแรก ทิศทางของประตู เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด โดยทิศใต้ได้รับการยอมรับว่าเหมาะสมที่สุดต่อการเปิดรับกระแสลมและพลังชี่ ร่องลมมา คือ ทิศตะวันตก ขณะที่ทิศเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มรับพลังชี่ได้ต่ำกว่า ซึ่งสะท้อนแนวคิดการใช้ภูมิอากาศธรรมชาติในการออกแบบอย่างสอดคล้องกับหลักสถาปัตยกรรมเขตร้อน ส่วนตำแหน่งของประตู พบว่ามีการอ้างอิงตามตำแหน่งกลุ่มดาวและสัญลักษณ์ในคตินี้ ได้แก่ “ประตูเสือขาว (白虎, Bai Hu)” “ประตูมังกรเขียว

(青龙, Qing Long)” และ “ประตูเต่าภูเขา (玄武, Xuan Wu)” ซึ่งควรอยู่ใกล้แนวถนนเพื่อดึงพลังเข้าสู่ตัวบ้าน

ในด้านขนาดและรูปทรง พบว่า ประตูควรมีสัดส่วนสัมพันธ์กับขนาดอาคาร โดยนิยมรูปทรงโค้งมากกว่าสี่เหลี่ยม เพื่อสร้างความนุ่มนวลของกระแสพลัง ส่วนประเภทและวัสดุ นิยมใช้วัสดุธรรมชาติ โดยเฉพาะไม้ เนื่องจากเชื่อว่ามีพลังชีวิตมากกว่าวัสดุสังเคราะห์ เช่น เหล็กหรือกระจก ซึ่งอาจทำให้พลังซีไหลทะลุออกได้ง่าย ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับอำนาจชัย ปฏิพัทธ์เผ่าพงศ์ (Patiphatphaopong, 2006) ที่ระบุว่า ประตูไม่มีความเหมาะสมทางฮวงจุ้ยและความปลอดภัยมากที่สุด ทั้งนี้ สถาปนิกส่วนใหญ่เห็นพ้องกับซินแสในประเด็นดังกล่าว แต่ให้เหตุผลในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยมองว่าการใช้ไม้ช่วยควบคุมอุณหภูมิและสร้างสัมผัสอบอุ่นแก่ผู้อยู่อาศัย

นอกจากนี้ ยังพบว่าสีของประตูถูกกำหนดตามหลักเบญจธาตุ ซึ่งสัมพันธ์กับทิศทาง เช่น สีแดงสัมพันธ์กับทิศใต้ สีเขียวกับทิศตะวันออก และสีขาวกับทิศตะวันตก เพื่อสร้างความสมดุลของพลังงาน ขณะเดียวกัน ลักษณะประตูที่ผิดหลักฮวงจุ้ยมักสัมพันธ์กับการจัดวางไม่เหมาะสม เช่น การตั้งประตูตรงกันหลายบาน หรือการใช้วัสดุโปร่งใสเกินไป ซึ่งทำให้พลังซีรั่วไหล

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ว่าปัจจัยทั้ง 6 นี้ ไม่เพียงสะท้อนหลักการทางฮวงจุ้ยเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงกับแนวคิดด้านสถาปัตยกรรมร่วมสมัยในมิติของการใช้พลังงานธรรมชาติ การออกแบบเพื่อความยั่งยืน และการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม การทำความเข้าใจองค์ประกอบเหล่านี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาแนวทางการออกแบบที่อยู่อาศัยซึ่งผลานความเชื่อดั้งเดิมเข้ากับหลักการสถาปัตยกรรมสมัยใหม่อย่างสมดุล

3. แนวคิดและทฤษฎีทางสถาปัตยกรรม

ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดการออกแบบตามหลักสถาปัตยกรรมมุ่งเน้นความสมดุลของสี่องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ความงาม (aesthetics) ประโยชน์ใช้สอย (functionality) ความปลอดภัย (safety) และความแข็งแรง (durability) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรม โดยทุกองค์ประกอบต้องปรากฏครบถ้วนและสัมพันธ์กัน ในทุกขั้นตอนของการออกแบบ ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางของ Peña et al. (2001, as cited in Horayangkura, 2015) ที่ระบุว่า “การออกแบบสถาปัตยกรรมที่ดีคือการบูรณาการความงามและฟังก์ชันอย่างเป็นเอกภาพ”

รวมถึงแนวคิดของ พรทิพย์ เรืองธรรม (Ruengtam, 2013) ซึ่งชี้ว่าความสมดุลขององค์ประกอบทั้งสี่เป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อมนุษย์

จากผลการศึกษาเพิ่มเติม พบว่า ในปัจจุบันสถาปนิกไทยจำนวนมากเริ่มให้ความสำคัญกับศาสตร์ฮวงจุ้ยในฐานะส่วนหนึ่งของการออกแบบที่ตอบสนองความต้องการของเจ้าของบ้าน โดยมีการศึกษาหลักการพื้นฐานของฮวงจุ้ยและนำมาปรับใช้ร่วมกับหลักสถาปัตยกรรม ทั้งในระดับการวางผังอาคาร การกำหนดทิศทางลม แสง และการเลือกใช้วัสดุ ซึ่งแสดงถึงการพัฒนาแนวคิดการออกแบบสู่มิติ “การออกแบบแบบบูรณาการทางวัฒนธรรม (cultural-integrated design)” ที่น่าสนใจ คือ พบแนวโน้มของการให้บริการรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “สถาปนิกซินแส” ซึ่งเป็นบริการออกแบบที่ผสานหลักการทางสถาปัตยกรรมเข้ากับศาสตร์ฮวงจุ้ย เพื่อให้ได้ผลงานที่ตอบสนองทั้งมิติความงาม ความปลอดภัย และความเป็นสิริมงคล ข้อค้นพบนี้สะท้อนการเปลี่ยนผ่านเชิงวิชาชีพจาก “การออกแบบเพื่อโครงสร้าง” ไปสู่ “การออกแบบเพื่อความสมดุลระหว่างเหตุผลและความเชื่อ” ซึ่งถือเป็นพัฒนาการสำคัญของวงการสถาปัตยกรรมไทยในยุคปัจจุบัน

โดยสรุป การเปิดรับแนวคิดฮวงจุ้ยของสถาปนิกไทยไม่เพียงแสดงถึงความยืดหยุ่นของศาสตร์สถาปัตยกรรมเท่านั้น แต่ยังสะท้อนความเข้าใจในความต้องการทางจิตวิญญาณของผู้ใช้อาคาร ผลการศึกษานี้จึงแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มใหม่ของการออกแบบที่หลอมรวม “ศาสตร์แห่งศิลป์” และ “ศาสตร์แห่งศรัทธา” เข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน ซึ่งสามารถต่อยอดสู่แนวทางการออกแบบเชิงวัฒนธรรม (cultural-based architectural design) ที่มีเอกลักษณ์และคุณค่าทางสังคมอย่างยั่งยืน

4. ความสำคัญของแนวคิดสถาปัตยกรรมต่อโครงการ

แนวคิดทางสถาปัตยกรรมในระดับโครงการมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของการก่อสร้าง และใช้เป็นกรอบในการจัดทำรายละเอียดของโครงการ โดยเอกสารทางวิชาชีพด้านสถาปัตยกรรมระบุว่า การแบ่งบทบาทและความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ระยะต้นของโครงการเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการออกแบบดำเนินไปอย่างราบรื่นและเป็นระบบ (Peña et al., 2001, as cited in Horayangkura, 2015; Ruengtam, 2013) ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว โดยพบว่าสถาปนิกส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า การเชิญซินแสเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแนวคิดและกำหนดรายละเอียดของโครงการจะช่วยลด

ความขัดแย้งระหว่างสองศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเอื้อต่อการจัดแบ่งหน้าที่และการตัดสินใจเชิงออกแบบ ในระยะเริ่มต้น ซึ่งช่วยป้องกันปัญหาความแตกต่างทางแนวคิด ในระหว่างการก่อสร้าง

เมื่อเปรียบเทียบกับผลการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Peña et al. (2001, as cited in Horayangkura, 2015) ที่ระบุว่า การกำหนดวัตถุประสงค์และบทบาทของผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ระยะต้นเป็น หัวใจของ Architectural programming เพราะหากขาดการวางแผนร่วมกันตั้งแต่ต้น อาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนหรือถอนสิ่งก่อสร้างในภายหลัง ซึ่งเป็นการสูญเสียทั้งทรัพยากร และเวลา ผลการวิจัยครั้งนี้จึงยืนยันเชิงประจักษ์ว่า การมีส่วนร่วมของซินแสตั้งแต่ระยะแรกของการออกแบบมิได้ ขัดแย้งกับกระบวนการสถาปัตยกรรม แต่กลับช่วยเสริม ให้การออกแบบเป็นไปอย่างครบมิติ ทั้งในด้านโครงสร้าง ประโยชน์ใช้สอย และความสอดคล้องทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็น แนวทางสำคัญในการพัฒนาโครงการที่ตอบโจทย์ทั้งศาสตร์ แห่งการออกแบบและศาสตร์แห่งความเชื่อได้อย่างสมดุล

5. ประຕตามหลักสถาปัตยกรรม

ผลการวิจัย พบว่า การออกแบบและจัดวางประตตาม หลักสถาปัตยกรรมมีปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ทิศทาง ตำแหน่ง ขนาด และประเภทหรือวัสดุของประตู โดยในด้าน ทิศทาง พบว่า ทิศใต้และทิศเหนือเป็นทิศที่นิยมมากที่สุด เนื่องจากสัมพันธ์กับการรับลม การกระจายแสง และอุณหภูมิ ภายในบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสถาปัตยกรรมเขตร้อน ที่เน้นการใช้พลังงานธรรมชาติอย่างเหมาะสม (Ruengtam, 2013) สำหรับตำแหน่งของประตู พบว่า ไม่ได้มีรูปแบบตายตัว แต่พิจารณาจากบริบทของพื้นที่ เช่น ถนนและที่จอดรถ โดยคำนึงถึงทั้งประโยชน์ใช้สอยและความงาม ซึ่งสะท้อน แนวคิดการออกแบบเชิงมนุษย์ (human-centered design) ที่ Peña et al. (2001, as cited in Horayangkura, 2015) กล่าวถึงในขั้นตอน Architectural programming ส่วน ขนาดของประตูนิยมตามสัดส่วนมาตรฐาน 2.4 x 1.2 เมตร เพื่อควบคุมการหมุนเวียนของอากาศและคงความสมดุล ทางสัดส่วน ขณะที่ประเภทและวัสดุของประตูนิยมใช้ไม้ เนื่องจากความสวยงามและความยืดหยุ่นในการออกแบบ โดยมีการเลือกใช้บานเปิดและบานเลื่อนตามพื้นที่ใช้สอย ผลการศึกษานี้จึงสะท้อนว่า หลักสถาปัตยกรรมให้ความสำคัญกับ “ฟังก์ชันและบริบทของพื้นที่จริง” มากกว่าการยึด แนวคิดเชิงสัญลักษณ์แบบฮวงจุ้ย แต่ทั้งสองแนวทางต่าง

มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือการสร้างความกลมกลืนระหว่าง ผู้ใช้อาคารกับสภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืน

6. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าความแตกต่างระหว่างแนวคิด ฮวงจุ้ยและสถาปัตยกรรมมิได้เป็นอุปสรรค หากแต่เป็นโอกาส ในการสร้างสรรค์แนวทางการออกแบบที่สมดุลระหว่างความเชื่อ และเหตุผล โดยพบว่า “การสนทนาและความร่วมมือระหว่าง ซินแสและสถาปนิก” เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้เกิดความ เข้าใจร่วมในกระบวนการออกแบบโครงการ แนวทางการ บูรณาการที่ปรากฏจากการศึกษาแบ่งได้เป็นสองลักษณะหลัก ได้แก่ 1) การออกแบบให้สัมพันธ์กับแนวคิดพลังชี่ ซึ่งเริ่มต้น จากการใช้หลักฮวงจุ้ยเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้น แล้วนำ หลักสถาปัตยกรรมมาสนับสนุนด้านความงาม ความปลอดภัย และประโยชน์ใช้สอย และ 2) การใช้สิ่งของทางวัฒนธรรม มาตกแต่งเสริมพลัง เพื่อแก้ไขจุดที่ขัดแย้งกับหลักฮวงจุ้ย โดยไม่กระทบต่อโครงสร้างสถาปัตยกรรม

แนวทางทั้งสองนี้สะท้อน “การผสมผสานทางวัฒนธรรม” ที่มีใช้เพียงการประนีประนอมระหว่างศาสตร์ หากแต่เป็น กระบวนการสร้างความหมายใหม่ให้กับพื้นที่อยู่อาศัย ในฐานะพื้นที่แห่งความเชื่อ ความงาม และเหตุผลร่วมกัน ผลการศึกษาจึงตอกย้ำว่าความสัมพันธ์ระหว่างฮวงจุ้ยและ สถาปัตยกรรมมิได้เป็นการขัดแย้งระหว่างอดีตกับปัจจุบัน แต่คือการต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ร่วมสมัย สะท้อนศักยภาพของการออกแบบที่สามารถ ประสาน “ศาสตร์แห่งศิลป์” และ “ศาสตร์แห่งศรัทธา” เข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน ซึ่งนับเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรม และองค์ความรู้ที่สำคัญต่อวงการสถาปัตยกรรมไทย ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาสามารถให้ข้อมูลแนวทางการจัดวาง ประตูที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องตามหลักฮวงจุ้ย ในกรณีผู้อยู่อาศัย พบว่าประตูบ้านผิดหลักการจัดวางตามหลักฮวงจุ้ยนั้นสามารถ เรียนรู้ได้จากผลการศึกษาในหัวข้อแนวทางการปรับใช้ อย่างสมดุล
2. เนื่องจากผลการศึกษาได้ทำการศึกษาลักษณะของทาง วัฒนธรรมที่นำมาใช้มาตกแต่งเสริมกำลังพลังชี่ให้กับประตู ภายในบ้าน ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการปรับใช้อย่างสมดุลนั้น สามารถนำไปปรับใช้กับส่วนอื่นภายในบ้านได้ต่อไป จึงมี ข้อเสนอแนะให้ผู้ที่มีความสนใจในการจัดทำวิจัยข้อมูลต่อไป

ภายใน ทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำตัวแทนวัฒนธรรมมาเสริมพลังให้กับผู้อยู่อาศัยในตำแหน่งอื่นของบ้าน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณบทสัมภาษณ์ข้อมูลหลักการจัดวางตามหลักฮวงจุ้ยและการออกแบบตามหลักสถาปัตยกรรมจาก นายศิวัช ทัพพิกรรม นายณัฐฤทธิ์ สันธิ์รัตนทัต นางสาวพัชรีภรณ์ แสนใจวุฒิ ศน.บ.สมัญญวิวัฒน์ อารยศาสตร์ นายสมิท ทศไฉนธาดา อาจารย์เจณ ฮวงจุ้ย (ปาณิชา เจณวิฒนกร) นายทัตติ สิทธารถศักดิ์ และเพจ Architect FengShui

References

- Bai, H. (2008). **Lucky Feng Shui: How to design and customize your own Feng Shui** (ฮวงจุ้ยนำโชคฉบับ วิธีออกแบบและปรับแต่งฮวงจุ้ยด้วยตนเอง) (P. Amphankul, Trans.). Tao Prayuk Books.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. **Applied Psychology**, 46(1), 5–34. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x>
- Boonyachut, S. (2014). **Building materials and construction** (วัสดุและการก่อสร้างอาคาร). Chulalongkorn University Press.
- Brookes, E. (2022). Intimate architectures: A cultural geography of doors. **Social & Cultural Geography**, 23(6), 797–813. <https://doi.org/10.1080/14649365.2020.1821389>
- Chanthanayingyong, N. (2007). **How to adjust Feng Shui to make your home ready for living in** (วิธีปรับฮวงจุ้ยบ้านให้พร้อมอยู่). Ban Phayakon Books.
- Chatjaroonsin, K. (2012). **Feng Shui: Its value and influence on the way of life of people in Thai society** (ฮวงจุ้ย: คุณค่าและอิทธิพลที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย) [Master's thesis, Silpakorn University]. Silpakorn University Repository. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/10485?attempt=2&&locale-attribute=th>
- Chulasai, B., & Sirithampiti, S. (2004). **Door and window materials and construction** (วัสดุและการก่อสร้างประตูและหน้าต่าง). Chulalongkorn University Press.

- DDproperty Editorial Team. (2019, February 20). **Enhancing home Feng Shui through doors and windows** (เพิ่มประตู-หน้าต่าง เสริมฮวงจุ้ยบ้าน). DDproperty by PropertyGuru. <https://www.ddproperty.com/คู่มือซื้อขาย/เพิ่มประตู-หน้าต่าง-เสริมฮวงจุ้ยบ้าน-12452>
- Goel, K. (2023). Harmonious home design: A comparison of Vastu Shastra and Feng Shui from a sustainability perspective. **Journal of Student Research**, 12(4), 1–8.
- Hafele Thailand. (n.d.). **Fung Shui: Good door position according to Feng Shui principles** (Fung Shui ตำแหน่งประตูที่ดี ตามหลักฮวงจุ้ย). <https://www.hafelethailand.com/feng-shui/good-door-position-according-to-feng-shui/#:~:text=ประตูหน้ากับประตูหลัง,กันไว้ระหว่างประตู>
- Horayangkura, V. (2015). **Architectural programing for the creation of built environment** (การจัดทำรายละเอียดโครงการงานสถาปัตยกรรม เพื่อการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมสรรค์สร้าง). G.B.P. Center.
- IRONPEN. (2022, July 1). **Avoiding Feng Shui design errors: Ensuring accuracy through early consultation with Feng Shui masters** (หมอดูปัญหาออกแบบบ้านผิดฮวงจุ้ย ชินแสเช็กงานตั้งแต่ออกแบบจะได้ไม่ต้องแก้). Bright TV. www.brighttv.co.th/social-news/feng-shui-house-design-savant
- Lakas, W. (2005). **Feng Shui: Science and art in the dimensions of masters, architects, and engineers** (ฮวงจุ้ย: ศาสตร์และศิลป์ในมิติของชินแส สถาปนิก วิศวกร). Matichon Books.
- Lawson, B. (2001). **The language of space**. Architectural Press.
- Liuthanamongkhon, N. (1987). **A guide to choosing a location based on the zodiac sign of the house** (คู่มือเลือกทำเลดูราศีบ้านอาศัย). H.N. GROUP.
- On-phuang, A. (2008). **Beliefs in Feng Shui affecting choices of the house plans of customers of the Pensland Co., Ltd.** (ความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ย ที่มีผลต่อการเลือกแบบแปลนบ้าน บริษัท เตอะเพ็นส์แลนด์

- จำกัด) [Unpublished master's thesis]. Phranakhon Rajabhat University.
- Patiphatphaophon, A. (2006). **Home Feng Shui: You can do it yourself, it's so easy** (ฮวงจุ้ยบ้านทำเองก็ได้...ง่ายจัง). Atsachan.
- Prabhasanont, M. (2002). **Interior decoration tips according to Feng Shui principle** (เคล็ดลับตกแต่งภายในตามหลักฮวงจุ้ย) (15th ed.). Matchon Books.
- Ruengtam, P. (2013). **Design theory** (ทฤษฎีการออกแบบ). Inthaninpress.
- Sareepol, A. (2002). **Feng Shui: Commercial beliefs, case study of Noble Wana village, Pinklao branch** (ฮวงจุ้ย : ความเชื่อเชิงพาณิชย์ ศึกษากรณีหมู่บ้าน โนเบิล วานา (Noble Wana) สาขาปิ่นเกล้า) [Undergraduate thesis, Silpakorn University]. Silpakorn University Repository. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/3007>
- Shah, S. (2024). Impact of entrances in building. **International Journal for Multidisciplinary Research**, 6(4), Article IJFMR240424172. <https://doi.org/10.36948/ijfmr.2024.v06i04.24172>
- Sukmanas, N. (1996). **The beliefs in Feng-Shui as a way of life of Chinese Thais in Bangkok** (ความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยในวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีน ในกรุงเทพมหานคร) [Master's thesis, Chulalongkorn University]. Chula DigiVerse. <https://doi.org/10.58837/CHULA.THE.1996.1158>
- The Royal Institute of Thailand. (2011). **Royal institute dictionary, B.E. 2554** (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554). Nanmeebooks.
- Viryasiri, T. (2015). **Architectural management (การจัดการสถาปัตยกรรม)**. Faculty of Architecture, Chulalongkorn University.
- Wonglaksanaphan, A. (2021). **Identity of Chinese architecture in western south of Thailand (อัตลักษณ์สถาปัตยกรรมจีนในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย)** [Doctoral dissertation, Silpakorn University]. Silpakorn University Repository. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/26416>
- Wuxing. (2013). **Feng Shui for prosperity** (ฮวงจุ้ยรับโชคลาภ) (A. Patiphatphaophon, Trans.). Sataporn Books.
- Xiaoyun, H., & Kaewbucha, M. (2024). The hybrid culture in Chinese-Thai shophouses based cultural landscape interpreting for tourism. **Journal of Modern Learning Development**, 9(12), 41–56. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/279722>
- Xie, M., & Mao, Y. (2025) Integrating Fengshui and environmental psychology into contemporary architecture design for enhanced occupant well-being. **City Diversity**, 6(1), Article 3036. <https://doi.org/10.54517/cd3036>
- Xu, P. (2022). Healthy living in the built environment in light of Feng-shui. **International Journal of e-Healthcare Information Systems (IJe-HIS)**, 8(1), 196–202. <https://doi.org/10.20533/ijehis.2046.3332.2022.0028>